

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 20 października 2017 roku w sprawie z powództwa (...) Bank (...) S.A. z siedzibą we W. przeciwko B. K. o zapłatę, Sąd Rejonowy dla Łodzi Śródmieścia w Łodzi: 1) zasądził od B. K. na rzecz (...) Bank (...) S.A. we W. kwotę: a) 12.927,71 zł tytułem należności głównej; b) 1.564,42 zł tytułem skapitalizowanych odsetek umownych za okres od dnia 16 maja 2014 r do dnia 12 stycznia 2016 r; c) 330 zł tytułem opłat i prowizji z umowy; d) 2.888,03 zł tytułem skapitalizowanych odsetek umownych wysokości czterokrotności stopy lombardowej NBP od kwoty 12.927,71 zł liczonych za okres od dnia 13 stycznia 2016 r. do dnia 20 października 2017r. 2) zasądzoną w punkcie 1a wyroku kwotę 12.927,71 zł rozłożył na pięćdziesiąt dwie raty, z których pierwsza wynosić ma 177,71 zł, każda kolejna zaś wynosić będzie 250 zł i płatne będą do dnia 20 każdego miesiąca począwszy od listopada 2017 r, z umownymi odsetkami w wysokości czterokrotności stopy lombardowej NBP z zastrzeżeniem, iż wysokość tych odsetek nie będzie mogła przekraczać w stosunku rocznym wysokości odsetek maksymalnych za opóźnienie w razie uchybienia terminowi płatności którejkolwiek z rat; 3) zasądzoną łącznie w punkcie 1 b, c, d wyroku kwotę 4.782,45 zł rozłożył na dziewiętnaście rat, z których pierwsza wynosić miała 282,45 zł, każda kolejna zaś wynosić będzie 250 zł i płatne będą do dnia 20 każdego miesiąca począwszy od marca 2022 r z zastrzeżeniem wymagalności całej należności w razie uchybienia terminowi płatności którejkolwiek z rat. 4) nie obciążył B. K. obowiązkiem zwrotu kosztów procesu.

Powyższe rozstrzygnięcie zapadło w oparciu o ustalenie, że w dniu 16 maja 2014r B. K. zawarła z (...) Bank (...) SA we W. umowę pożyczki gotówkowej na kwotę 21.199,84 zł. Spłata pożyczki miała nastąpić w 72 ratach miesięcznych płatnych zgodnie z ustalonym przez strony harmonogramem. Oprocentowanie pożyczki określono na 16 % w stosunku rocznym i było stałe w okresie obowiązywania umowy, na wypadek gdyby wysokość oprocentowania przekroczyła wysokość czterokrotności stopy kredytu lombardowego NBP, bank obowiązany był obniżyć oprocentowanie do czterokrotności stopy kredytu lombardowego NBP, a następnie w przypadku wzrostu stopy kredytu mógł ją podwyższyć nie więcej jednak niż do 16% w stosunku rocznym. W razie nieterminowej spłaty bank uprawniony był do naliczania odsetek karnych w wysokości czterokrotności stopy kredytu lombardowego NBP. Z zaciągniętej pożyczki pozwana nie wywiązywała się terminowo, zalegając z płatnością już szóstej raty. W związku z brakiem regulowania należności pismem z dnia 28 października 2015 r powód wypowiedział umowę pożyczki i wezwał pozwaną do zapłaty wymagalnej należności wraz z odsetkami umownymi i karnymi oraz należnymi opłatami. Na dzień 12 stycznia 2016 r zadłużenie pozwanej względem powoda wynosiło 14.822,13 zł, czego kwota 12.927,71 zł stanowiła należność główną, 1.564,42 zł odsetki za okres od dnia 16 maja 2014 r do dnia wystawienia wyciągu (12.0100.2016) 330 zł z tytułu opłat i prowizji. Stopa lombardowa kredytu NBP od 2015 r wynosi 2,5%.

B. K. ma 59 lat, jest osobą samotną, nie ma nikogo na utrzymaniu, jej dochód stanowi wynagrodzenie za pracę. Ma egzekucję komorniczą. Po potrąceniach komorniczych na rękę dostaje 1.420 zł, z czego dodatkowo dobrowolnie spłaca komornikowi 200 zł, zobowiązała się do spłaty 300 zł miesięcznie z tytułu drugiej pożyczki. Opłaty miesięczne wynoszą ją 300 zł miesięcznie. Poszukuje dodatkowej pracy by wyjść z zadłużeń. Jest osobą stosunkowo zdrową, nie wydaje dużo na leki.

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Rejonowy uznał, że powództwo jest zasadne i należało uwzględnić je w całości. Roszczenia swoje powód wywodzi z łączącej go z B. K. umowy pożyczki. Pożyczkodawca, przeniósł na własność pozwanej kwotę 21.199,84 zł, wywiązując się tym samym ze swej powinności bez zastrzeżeń. Pozwana, jako pożyczkobiorca zobowiązana była do zwrotu takiej samej ilości pieniędzy z upływem oznaczonego terminu wraz z umownymi odsetkami i pokrycia kosztów związanych z udzieleniem pożyczki (opłaty, prowizje). Bezspornym w sprawie jest, iż tego nie uczyniła. Jednoznacznie zatem stwierdzić trzeba, że z zobowiązania swego się nie wywiązała. W tym stanie rzeczy zgłaszane w stosunku do niej roszczenia powoda uznać należy za w pełni uzasadnione. W przedmiotowej sprawie pozwana nie kwestionowała ani podstawy faktycznej, ani prawnej jej odpowiedzialności, nie sporna była też wysokość samego zobowiązania.

Mając na uwadze powyższe, powództwo jako zasadne, na podstawie art. 720 k.c. i 876 k.c. Sąd Rejonowy uwzględnił w całości.

O odsetkach Sąd Rejonowy orzekł na podstawie art. 481 k.c., uznając żądanie powoda w tym zakresie tak w świetle obowiązujących przepisów, jak i łączącej strony umowy za w pełni uzasadnione tak co do istoty, wysokości i oznaczonego w pozwie czasokresu naliczania.

Zdaniem Sądu Rejonowego w niniejszej sprawie zachodziły podstawy do rozłożenia zasądzzonego świadczenia na raty. Zgodnie z art. 320 k.p.c. w szczególnie uzasadnionych wypadkach Sąd może w wyroku rozłożyć zasądzzone świadczenia na raty. Założeniem art. 320 k.p.c. przewidującego taką możliwość, jest uczynienie postępowania egzekucyjnego realnym z uwagi na sytuację ekonomiczną i finansową dłużnika. Z przeprowadzonego przez Sąd postępowania wynika, iż rozłożenie świadczenia na raty uczyni egzekucję należności bardziej realną. Zważywszy bowiem na stosunek wysokości ciążyącej na pozwanej zaległości do możliwości majątkowych i zarobkowych uznać należy, że nie jest ona w stanie zrealizować jednorazowo całości spłaty. Biorąc pod uwagę fakt, iż pozwana żyje z bieżących świadczeń regulując pozostałe swoje zobowiązania, Sąd uznał, że rozłożenie zasądzzonej kwoty na raty umożliwi pozwanej spłatę długu bez drastycznego uszczerbku dla jej utrzymania.

Zgodnie z ugruntowanym orzecznictwem wyrok, który rozkłada na raty świadczenie należne wierzycielowi, modyfikuje treść łączącej strony stosunku cywilnoprawnego. Zatem wynikiem takiego wyroku jest zmiana sposobu i terminu spełnienia świadczenia. Obowiązek jednorazowego uiszczenia całego świadczenia zostaje zastąpiony obowiązkiem zapłaty poszczególnych rat w kolejno przypadających terminach. Należy podnieść, że wyrok Sądu w części orzekającej o rozłożeniu zasądzzonego świadczenia na raty na podstawie art. 320 k.p.c. ma ten skutek, że wierzycielowi nie przysługują odsetki od ratałnych świadczeń za okres od daty wyroku do daty płatności poszczególnych rat, a jedynie osobno od każdej raty w razie uchybienia terminowi jej płatności (uchwała Sądu Najwyższego z dnia 15 grudnia 2006 roku, III CZP 126/06). Odsetki przysługiwały natomiast za okres od dnia wymagalności roszczenia do dnia wyrokowania. Zobowiązanie pozwanej stało się wymagalne po upływie terminu zakreślonego w umowie - powód wyliczył te odsetki na dzień 12 stycznia 2016 r, wnosząc o zasądzenie dalszych od należności głównej od dnia 13 stycznia 2016 r. A zatem przy rozłożeniu świadczenia na raty doliczyć należało do objętej rozstrzygnięciem kwoty odsetki umowne za okres od wskazanego wyżej 13 stycznia 2016 r do dnia wyrokowania tj. 20 października (...). przy obowiązującej stopie kredytu lombardowego – wysokość odsetek umownych odpowiadających jego czterokrotności za wskazany okres wynosiła 2.888,03 zł.

Ostatecznie Sąd Rejonowy stwierdził, że zasądzeniu zatem podlegała kwota: 12.927,71 zł tytułem należności głównej; 1.564,42 zł tytułem skapitalizowanych odsetek umownych naliczonych przez powoda za okres od dnia wymagalności do dnia 12 stycznia 2016r; 330 zł tytułem opłat i prowizji z umowy; 2.888,03 zł tytułem skapitalizowanych odsetek umownych za okres od 13 stycznia 2016 r do dnia wyrokowania.

Z tego należność główną Sąd Rejonowy rozłożył na 52 raty, z których pierwszą ustalił na 177,71 zł, kolejne 51 – po 250 zł każda, określając jednocześnie termin płatności do 20 dnia każdego miesiąca począwszy od listopada 2017 r i z zastrzeżeniem odsetek umownych w wysokości czterokrotności stopy lombardowej z tym, że nie będą one mogły przekroczyć w stosunku rocznym wysokości odsetek maksymalnych za opóźnienie w wypadku uchybienia terminowi płatności którejkolwiek z rat.

Wobec nie zgłoszenia żądania zasądzenia odsetek od odsetek i opłat należną łącznie z tego tytułu kwotę sąd oddzielnie rozłożył na 19 rat, z których pierwszą ustalił na 282,45 zł, kolejne 18 – po 250 zł każda, określając jednocześnie termin płatności do 20 dnia każdego miesiąca począwszy od marca 2022 r, czyli po spłacie rat z tytułu należności głównej.

Zdaniem Sądu Rejonowego perspektywa rozłożenia należności na okres prawie 6 lat nie przekreśla odczuwalnej przez powoda wartości zasądzonych kwot. Sąd musi uwzględnić interesy obu stron, w tym kontekście rozłożenie świadczenia na łącznie 71 rat jawi się jako sprawiedliwe i uzasadnione.

Na podstawie art. 102 k.p.c., Sąd Rejonowy nie obciążył pozwanej obowiązkiem zwrotu kosztów procesu. Powołany przepis stanowi, że w szczególnie uzasadnionych przypadkach Sąd może nie obciążać strony przegrywającej proces w ogóle jego kosztami. Biorąc pod uwagę całokształt okoliczności niniejszej sprawy (wysokość należności podlegającej zwrotowi, sytuację majątkową pozwanej) zdaniem Sądu, taka właśnie szczególna sytuacja miała miejsce w niniejszej sprawie.

Apelację od powyższego wyroku wniósł powód, wnosząc o odstąpienie od rozłożenia zobowiązania określonego pozwem na raty, zasądzenie dalszych odsetek od kwoty kapitału 12.927,71 zł do dnia zapłaty, rozpoznanie sprawy także pod nieobecność powoda/pozwanej, uznanie za dowody w sprawie przedłożone do akt postępowania dokumenty świadczące o roszczeniu, o zasądzenie kosztów postępowania w tym również kosztów postępowania apelacyjnego według norm przepisanych.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja jest częściowo zasadna i podlega uwzględnieniu.

Sąd Okręgowy nie znalazł podstaw do zakwestionowania prawidłowości ustaleń Sądu Rejonowego i w pełni je podzielił. Ustalenia te mają bowiem oparcie w zgromadzonym materiale dowodowym, zaś wyprowadzone wnioski nie naruszają zasady swobodnej oceny dowodów.

W ocenie Sądu odwoławczego Sąd I instancji w sposób właściwy zastosował również odpowiednie przepisy prawne do stanu faktycznego niniejszej sprawy. Swoje stanowisko przekonująco i wyczerpująco uzasadnił, a przedstawioną w tym względzie argumentację Sąd Okręgowy w całości podziela.

W okolicznościach przedmiotowej sprawy zdaniem Sądu Okręgowego brak było podstaw do rozłożenia zasądzonej należności na raty, na podstawie art. 320 k.p.c.

Rozłożenie świadczenia na raty lub odroczenie terminu do spełnienia świadczenia jest możliwe tylko "w szczególnie uzasadnionych wypadkach". W literaturze prawniczej podkreśla się, że tego rodzaju przypadki zachodzą jeżeli ze względu na stan majątkowy, rodzinny czy zdrowotny spełnienie świadczenia przez pozwanego niezwłoczne lub jednorazowe byłoby niemożliwe lub nadmiernie utrudnione albo narażałoby go na niepowetowane szkody. W orzecznictwie dominuje natomiast teza, że ochrona z art. 320 k.p.c. nie może być stawiana ponad ochronę wierzyciela i wymaga uwzględnienia wszystkich okoliczności danej sprawy, w tym uzasadnionego interesu powoda. W rozpatrywanym przypadku Sąd Okręgowy po ponownym przeanalizowaniu okoliczności sprawy, zwłaszcza dotyczących sytuacji materialnej i bytowej pozwanej, nie zgodził się ostatecznie ze stanowiskiem, iż wymienione wyżej przesłanki do zastosowania art. 320 k.p.c. zostały spełnione. Sąd Okręgowy uznał, że brak było postaw do rozłożenia zasądzonej należności na raty z uwagi na brak możliwości finansowych pozwanej. Pozwana dysponuje miesięcznie kwotą 1420 zł, która pozostaje jej po potrąceniu komorniczym. Pozwana sama przyznała, że popadła w długi. Ponadto wskazała, że z pozostałej po potrąceniu kwoty sama dobrowolnie spłaca komornikowi dodatkowo 200 zł miesięcznie, zaś w innej sprawie zobowiązała się dobrowolnie do spłaty długu w po 300zł miesięcznie. W efekcie kwota która pozostaje pozwanej po uregulowaniu długów wystarcza (880zł) na zaspokojenie minimum jej potrzeb życiowych. Wysokość dochodów jakimi dysponuje pozwana nie gwarantuje, że posiada ona realne możliwości spłaty zadłużenia w ratach z niniejszej sprawy i pozostałych zobowiązań. Co prawda pozwana nie ma nikogo na utrzymaniu, jest osobą stosunkowo zdrową, nie wydaje dużo na leki, poszukuje dodatkowej pracy, jednakże jej możliwości finansowe, przy istniejących obciążeniach, w chwili obecnej nie dają gwarancji spłaty należności w ratach ze względu na inne zobowiązania pozwanej. Rozłożenie należności na bardzo niskie raty, w efekcie mogłoby w znaczny sposób opóźnić egzekucję i ograniczyć uprawnienia wierzyciela. Uwzględnienie wniosku o rozłożenie zasądzonej należności na raty doprowadziłoby do rozciągnięcia okresu spłaty zadłużenia na 6 lat. Rażąco naruszyłoby interes powoda, stąd prawidłowo uznać należało, że nie ma podstaw do uwzględnienia wniosku pozwanej i zastosowania art. 320 k.p.c.

Rozłożenie zasądzonego świadczenia na raty miało ten skutek, że Sąd Rejonowy zasądził kwotę 2.888,03 zł tytułem skapitalizowanych odsetek umownych za okres od 13 stycznia 2016 roku do dnia wyrokowania. W sytuacji kiedy dochodzonej należności nie rozłożono na raty, zasądzenie skapitalizowanych odsetek stało się niezasadne. Należało, więc zasądzić od kwoty 12.927,71 zł odsetki umowne w wysokości czterokrotności stopy kredytu lombardowego NBP w stosunku rocznym jednak nie wyżej niż dwukrotność sumy stopy referencyjnej NBP i 5,5 punktów procentowych, od dnia 13 stycznia 2016 roku do dnia zapłaty w oparciu o art. 481 k.c.

Mając na uwadze powyższe Sąd Okręgowy na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. zmienił zaskarżony wyrok jak w punkcie I. W pozostałym zakresie dotyczącym rozstrzygnięcia o nieobciążaniu pozwanej obowiązkiem zwrotu kosztów procesu, apelacja podlegała oddaleniu jako niezasadna na podstawie art. 385 k.p.c. o czym orzeczono w punkcie II wyroku. Sąd Rejonowy prawidłowo na podstawie art. 102 k.p.c. odstąpił od obciążania pozwanej kosztami procesu ze względu na jej postawę w toku postępowania oraz z uwagi na trudną sytuację majątkową pozwanej.

Rozstrzygając o kosztach postępowania apelacyjnego, Sąd Okręgowy również nie obciążył pozwanej kosztami postępowania apelacyjnego. W ocenie Sądu Okręgowego zachodziły podstawy do zastosowania art. 102 k.p.c.

Przepis ten przewiduje wyjątek od odnoszącej się do obowiązku rozliczania kosztów postępowania - zasady odpowiedzialności za wynik procesu i pozwala na odstąpienie od niej „w szczególnie uzasadnionych wypadkach”. Fakt ich nastąpienia (bądź braku) podlega ocenie sądu orzekającego w jednostkowym przypadku, także na tle całokształtu rozpoznanej sprawy (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 lipca 2012r II CZ 70/12 (publ. L.)).

W niniejszej sprawie – w ocenie Sądu Okręgowego - szczególnie uzasadniony wypadek jest podyktowany charakterem dochodzonych roszczeń i postawą pozwanej, która nie kwestionowała żądania ani wysokości zobowiązania a jedynie wносиła o rozłożenie świadczenia na raty, będąc przekonana o słuszności takiego wniosku, jak również trudną sytuacją finansową pozwanej.

W tych okolicznościach obciążenie pozwanej kosztami postępowania apelacyjnego byłoby sprzeczne z zasadami słuszności.